

Aan de Raad van de gemeente Lochem

Team:	Programma's en Projecten	Kenmerk:	2141595
Informatie bij:	5.1.2e	Portefeuillehouder:	5.1.2e
Onderwerp:	kaders bestuursovereenkomst asielopvanglocatie met het COA		
Voorstel			

Instemmen met de kaders voor de bestuursovereenkomst met het COA

Inleiding

Op 23 september 2024 nam u de motie 'raad stelt kaders vast voor te sluiten bestuursovereenkomst met COA' aan. In dit voorstel leggen wij u de kaders voor de bestuursovereenkomst met het COA voor. Wij informeren u daarbij ook over de huidige stand van zaken. Dit is van belang voor het proces en het uiteindelijke resultaat. Het is ook de reden om u met klem te vragen dit raadsvoorstel te agenderen voor de vergadering van 9 december 2024 en in 2024 tot besluitvorming te komen.

Stand van zaken

COA

Het COA heeft aangegeven een conceptbestuursovereenkomst nodig te hebben om tot aankoop van het terrein aan de Ampsenseweg te kunnen komen. Zij heeft deze concept bestuursovereenkomst uiterlijk in december 2024 nodig voor haar besluitvorming omtrent de locatie Ampsenseweg. Immers met een bestuursovereenkomst, ook al is het een concept, geven wij in ieder geval de intentie af medewerking te willen verlenen aan de opvang van asielzoekers op deze locatie. Het aantal opvangplekken en de duur van de beschikbaarheid daarvan zijn daarbij belangrijk. Over de overige voorwaarden waaronder die opvang plaatsvindt kan dan nader overleg plaatsvinden. Zonder een conceptbestuursovereenkomst kan het COA het terrein niet verwerven. Het COA heeft met VIGO (huidige eigenaar van het terrein) een intentieovereenkomst tot koop gesloten. Deze intentieovereenkomst eindigt op 31 december 2024.

Het COA legde onlangs de conceptbestuursovereenkomst voor aan het college. Als college zijn wij niet ingegaan op het voorstel, omdat wij met de gemeenteraad afspraken dat zij eerst kaders stelt. Wij delen de conceptbestuursovereenkomst met u als raad. De conceptbestuursovereenkomst is als bijlage toegevoegd.

Spreidingswet

De Spreidingswet schrijft voor dat het college 1 juli 2025 asielopvang gerealiseerd moet hebben. Het college spant zich in dat te realiseren. In regionaal en provinciaal bestuurlijk verband hebben wij toegezegd 250 asielzoekers te willen opvangen op één locatie. Wij hebben daarvoor de Ampsenseweg aangewezen. Dit plan is toegevoegd aan het provinciaal plan dat is aangeboden aan minister Faber. De minister stelt het verdeelbesluit voor 31 december 2024 vast. Wanneer colleges niet voldoen aan hun opgave kunnen hogere overheden een locatie voor opvang aanwijzen in desbetreffende gemeente.

Wettelijke en bestuurlijke plicht

Als college hebben wij een wettelijke en bestuurlijke plicht, naast onze maatschappelijke opgave. U droeg ons op met een raadsvoorstel te komen ten aanzien van kaderstelling van de bestuursovereenkomst voor asielopvang. Wij kunnen niet aan onze wettelijke plicht, het realiseren van asielopvang voor 1 juli 2025, voldoen wanneer de besluitvorming over de kaders in eerste of het tweede kwartaal 2025 plaatsvindt. Als college kunnen wij niet met het COA onderhandelen over de inhoud van de bestuursovereenkomst als de kaders nog niet zijn vastgesteld. Reden ook om u te vragen dit voorstel te agenderen voor uw vergadering van 9 december 2024.

Kaders voor de vast te stellen bestuursovereenkomst

Bestuursovereenkomst

Het COA maakt gebruik van een standaard bestuursovereenkomst met gemeenten, een voorbeeld is als bijlage toegevoegd. In aanvulling daarop kunnen specifieke locatie gebonden afspraken worden gemaakt.

Standaard worden afspraken gemaakt over aantallen en samenstelling van doelgroepen (bijvoorbeeld alleenstaande minderjarige vreemdelingen of reguliere opvang), de duur, de financiële vergoeding op basis van het Faciliteitenbesluit en aanvullende werkafspraken.

Wij stellen voor de volgende tien kaders op te nemen in de bestuursovereenkomst:

- Aantal en samenstelling

De gemeenteraad droeg het college op het COA te vragen of het opvangen van 250 asielzoekers haalbaar is. Dit aantal is het uitgangspunt in de onderhandelingen met het COA.

- Duur van de bestuursovereenkomst

In de bestuursovereenkomst maken we afspraken over de duur van de opvang. Aanvullend kan afgesproken worden of verlenging mogelijk is. Het COA wil voor haar businesscase 30 jaar gebruik maken van de locatie.

- Toezicht en begeleiding

De aanwezigheid van, naar verwachting 2 doelgroepen, regulier en AMV, vraagt om extra toezicht en begeleiding. Dit ter bescherming van de jongeren. Hierover maken we afspraken.

- (Vervoer naar) onderwijs

Wanneer de mogelijkheid van onderwijs voor bepaalde groepen jongeren en volwassenen op de locatie niet mogelijk is moet worden bezien op welke wijze zij toch onderwijs kunnen krijgen. Op dit moment gaan de jongeren van de Paasberg met de fiets. Daar waar wij een wettelijke verplichting hebben voor het onderwijs voor jongeren tot 18 jaar maken wij afspraken met COA over de wijze van vervoer. Voor het onderwijs (en vervoer) aan volwassenen is het COA verantwoordelijk.

- Financiën

Daar waar geen dekking gevonden kan worden door wet- en regelgeving, zullen aanvullende financiële afspraken met het COA worden gemaakt. Het uitgangspunt is dat wanneer het COA verantwoordelijk is, zij ook de lasten dragen.

De aanspraak op verstrekking (Faciliteitenbesluit) van de uitkering vangt aan op de datum van ingebruikname.

- Gezondheidszorg

Wanneer er 300 of meer asielzoekers op het terrein zouden blijven, zou het COA verantwoordelijk zijn voor de zorg van de asielzoekers. Nu er mogelijk minder dan 300 mensen op het terrein verblijven, zal de gemeente mogelijk zelf (een deel) van de zorg moeten faciliteren. Wij zijn ons ervan bewust dat de huisartsen in Lochem onvoldoende tijd en ruimte hebben om zorg te dragen voor de asielzoekers van de Ampsenweg. We zullen met het COA onderhandelen over wie huisartsenzorg organiseert en faciliteert.

- Beheersmaatregelen

Uit het onderzoek naar de veiligheid op en in de nabijheid van het terrein als gevolg van de aanwezigheid van asielzoekers komt een aantal aanbevelingen. Deze nemen wij over en leggen de verantwoordelijkheid daarvoor bij COA.

- Evaluatie

Wij vinden het belangrijk om de gang van zaken te monitoren. Niet alleen met COA, maar ook met de klankbordgroep en andere stakeholders, zoals politie, artsen, maatschappelijk werk. Wij spreken met COA af om 1 x per jaar de gang van zaken breed te evalueren.

- Maatschappelijke bestemming van het terrein

COA vangt asielzoekers op vanuit de maatschappelijke opgave die er is.

- Maatschappelijke ontwikkeling terrein

Wij vinden het belangrijk dat het COA maatschappelijke betrokkenheid en ontwikkeling mogelijk maakt. Dit sluit ook aan bij de visie 'Een thuis in de gemeente Lochem voor nieuwkomers'. We kennen voorbeelden in het land (bijvoorbeeld plan Einstein) die participatie en integratie bevorderen. We vragen het COA soortgelijke ontwikkelingen te realiseren.

Met deze tien kaders willen wij de gesprekken met het COA aangaan en de kaders invullen. Hierbij betrekken wij de input van klankbordgroepleden en andere stakeholders.

Beoogd maatschappelijk effect

De aanwezigheid van asielzoekers in onze gemeente, locatie Ampsenseweg, mogelijk maken op een wijze dat omwonenden en naast gelegen bedrijven daarmee niet onnodig belast worden.

Financiële consequenties

Aan de afspraken die binnen de kaders worden gemaakt kunnen financiële consequenties zijn verbonden. Daar waar het een verantwoordelijkheid is van COA liggen de lasten ook daar. De gemeente heeft een aantal wettelijke taken ten aanzien van asielopvang. De lasten van deze wettelijke taken zijn voor de gemeente.

Het uitgangspunt is dat de kosten voor asielopvang kosten neutraal zijn voor de gemeente. Wanneer wij een bestuursovereenkomst sluiten is het Faciliteitenbesluit van kracht. Wanneer vergoedingen onvoldoende blijken, kunnen wij een verzoek aan het ministerie doen voor aanvullende compensatie.

Lasten

Van een aantal kosten weten we dat deze ten laste van de gemeente komen.

- Kosten die vallen onder de Jeugdwet
- Onderwijs tot 18 jaar, behalve basisonderwijs en indien voortgezet onderwijs is gevestigd binnen de gemeente
- Vervoer naar onderwijs voor minderjarigen
- Ambtelijke capaciteit (bijvoorbeeld leerplicht, toetsen van vergunningen, etc)

Baten

Tegenover het opvangen van asielzoekers staan ook baten. De baten worden ontvangen wanneer er een bestuursovereenkomst met het college is gesloten en asielzoekers een plek krijgen in Lochem.

Het college informeert de gemeenteraad over de baten en lasten tijdens de financiële verantwoordingscyclus.

Argumenten

1. *Met de kaders kan het college afspraken maken met het COA.*

De kaders helpen ons college afspraken te maken met het COA die passen binnen de wensen en mogelijkheden van de gemeente Lochem.

Risico's en kanttekeningen

1. *Het is mogelijk dat het college in onderhandelingen met het COA moet bijsturen en aanvullende afspraken moet maken.*

De gemeenteraad geeft kaders mee die het college gebruikt bij het aangaan van een bestuursovereenkomst met het COA. Het kan zijn dat in de onderhandelingen voor de definitieve bestuursovereenkomst naar voren komt dat aanvullende en/of andere afspraken nodig zijn in het belang van de gemeente.

2. *Het is mogelijk dat COA niet over alle kaders afspraken wil maken in de bestuursovereenkomst.*

De meeste onderwerpen maken standaard onderdeel van een bestuursovereenkomst met het COA. Over aanvullende afspraken, binnen de kaders wordt onderhandeld. Mogelijk gaat het COA hier niet in mee. Het college houdt het belang van de gemeente voor ogen.

3. *Het is mogelijk dat gemeente en COA niet uit de onderhandelingen komen en er geen asielopvang gerealiseerd wordt.*

Het is mogelijk dat de kaders en duiding daarvan te specifiek geformuleerd zijn voor het COA. Het kan zijn dat het COA en de gemeente niet uit de onderhandelingen komen, en geen bestuursovereenkomst sluiten. In dat geval wordt geen asielopvang gerealiseerd. Het college kan dan niet aan haar opgave uit de Spreidingswet voldoen.

4. De baten en lasten zijn nog niet helder.

De gemeenteraad wil graag duidelijkheid over de financiële consequenties in verband met toekomstige financiële ontwikkelingen. Die duidelijkheid kan nu niet geboden worden, omdat de consequenties pas duidelijk zijn op het moment dat de bestuursovereenkomst gesloten is en de locatie wordt gebruikt voor de opvang van asielzoekers.

5. Wanneer het college niet voldoet aan haar wettelijke plicht, kunnen medeoverheden overrulen.

Besluitvorming ten aanzien van de kaders hangt direct samen met de haalbaarheid om op 1 juli 2025 opvang te realiseren. Als het college niet kan voldoen zijn wettelijke plicht, geeft de Spreidingswet hoger-overheden de bevoegdheid een locatie voor asielopvang in desbetreffende gemeente aan te wijzen.

Uiterlijke besluitneming

Het college en het COA zijn met elkaar in gesprek over de realisatie van de opvanglocatie. Het COA wil het terrein verwerven, daarvoor dient zij een businesscase voor te leggen. Als onderdeel van deze businesscase, hebben zij een (concept)bestuursovereenkomst nodig. Om opvang uiterlijk 1 juli 2025 te realiseren, is het nodig uiterlijk in 2024 te besluiten over de kaders. Wij vragen uw raad daarom dit voorstel tijdig te agenderen.

Uitvoering

Wanneer de gemeenteraad het besluit heeft genomen, zal er een conceptbestuursovereenkomst met het COA gemaakt worden. Het college organiseert een bijeenkomst met klankbordgroepleden, stakeholders en het COA om in gesprek met elkaar te gaan over invulling van de kaders. Het college organiseert dit voordat de definitieve bestuursovereenkomst gesloten wordt.

De volgende stukken zijn voor u bijgevoegd:	De volgende stukken liggen voor u ter inzage:
<ul style="list-style-type: none"> - Conceptbestuursovereenkomst Ampsenseweg Lochem - Model bestuursovereenkomst inzake de vestiging van een opvanglocatie 	

Lochem 2 december 2024,

Burgemeester en wethouders van Lochem,

5.1.2e secretaris	S.W. van 't Erve burgemeester

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens definitief geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1, 4